

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben egész évre 480 K, félévre 240 K, negyedévre 120 K.
Vidékre postál szétküldéssel egész évre 560 K.
Egyes szám ára 20 korona.

Megjelenik minden vasárnap.

Felelős szerkesztők és kiadók: Ifj. Rónai F. és Pandur B.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Köszeg, Várkör 39. sz.
Telefon-szám 23.

Nyitár sora 10 korona.

Hirdetések négyzetcentiméterenként 15 K.
számlatnak.

A cseh határzár.

Határc incidensek a nyugodtabb levegőjű béke években is fordultak elő, csak az a különbség, hogy akkor a két állam megtalálta a nemzetközi jogialapot, ahogyan azokat elintézte.

Az újdonsült trianoni fiókok gyors egymásutánban egyik határc incidensét a másik után provokálják. Januárban megkezdtek a románok s még szétem oszlott a puskapor füstje, olyan parázs sajtó-pergőtűzet szórtak erre a kis tehetetlen Magyarországra, hogy szinte a régi kurázsinkat kezdtük érezni tagjainkban. Végül is a döntőbíró megállapította, hogy a magyar kormányt, annak határc incidensekkel szemben felelősség nem terheli.

A határc incidensek nem szüntek meg. Kidolgozott, pokoli terv szerint folytatják most a csehek. A nagyantant kedvenc nemzete pályadíjat tüzött ki egy-két magyarhatárc incidensre s a pályázó vérborult fejjel holtan maradt a határc incidensen. Erre aztán minden előzetes diplomáciai érintkezés nélkül a csehek elzárták a határc incidens, a magyar utasokat visszatérték s újból megkezdtek kiutasító politikájukat.

A magyar kormány rögtön felajánlotta a nemzetközi döntőbíró megállapítását az incidens elintézésére s a cseh kormány 24 órai késés után ezt azzal fogadta el, hogy a határc incidens továbbra is fenntartja.

Ez a száraz tény, amely mögött ott van a kisantant minden magyar faló politikája. A csehek nagyon jól tudják, hogy a magyar nemzet sorsdöntő külpolitikai kérdések előtt áll s jónak látják ezek elintézésére előtt olyan színben feltüntetni bennünket, ahol a szenvedélyek dülnek, ahol nincs erős kormányzati kikristályosodás, ahol a hivatalos hatalom még egy-két határc incidensre sem képes ráparancsolni. Bűnös, ördögi beállítás, amely mélyen megrendít minden magyar lelket. A nép még soha olyan jámbor türelmet nem tanusított ily mérhetetlen megaláztatásában, mint most a magyar. Ők a nyugat államok kedvencei, a „dialmas győztek” nagyon jól látják ezt s ez fáj legjobban nekik.

Nincs szükségük baráti kezelt nyugtató Magyarországra, nekik a forrongó, elégedetlen, kalandokra vágyó Magyarország kell. Csak így tarthatják ébren a nagyhatalmakban azt a hitet, hogy a magyar nemzet megbízhatatlan s állandóan veszélyezteteti Európa békéjét.

A magyar kormány igazsága s becsületes politikájának tudatában fogja elintézni ezt a kérdést is s a magyar társadalomra csak ez a feladat vár, hogy kellő higgadsággal várja ki az események lezajlását.

Köszeg városnak sérelmei 1548-ban Ausztria ellen.

Eddig nem közölt adatok nyomán.

Köszeg város 1548-ban igen keservesen panaszkodik, hogy noha 1532-ben 25 napon át éjjel nappal a törökök heves ostromának makacsul ellenállott és nagy károkat szenvedett. Ausztria, mely a községieknek hő védelme nélkül saját testén elsősorban érezte volna a törököknek pusztításait, öldökléseit, most minden méltányosságot megtagadva, ridegen elzárja határc incidensét a községi bornak kivitele ellen. Ausztriának ezen intézkedése a községieknek megélhetését felette veszélyezteteti, mivel ez időszert a bortermelésükön kívül más jövedelme nincsen.

Ausztria? mindig csak Ausztriával és a vele összefont Habsburg házzal találkozunk, ha Ma-

gyarország történetének lapjait forgatjuk, melyek súlyos vádokról mesélnek az utókor számára. Hol az egyik, hol a másik nyomta, sanyargatta, üldözte, földön futóvá tette a magyart; megtehették, mert kezükben volt a hatalom, mellyel Magyarországgal szemben rendesen visszaéltek. Nehéz a hatalmat igazságosan gyakorolni.

S Köszeg város tán lehetetlenséget kért? Nem. Nem kívánt egyebet mint némi méltányosságot a török ostrom alatt szenvedett kárának megtérítéseért és hő elszánt magatartásának elismeréseért borkiviteli engedélyt, nemis egész bortermése, hanem borterméséből 50 Dreyling-re nézve. (Dreyling középkori német akó, 20. 24. vagy 30 egység kifejezésére 50 Dreyling Wein tehát circa 1500 akó bort jelentett).

Más sérelmet is szenvedett akkori időben városunk. Az italmérségi jog (Zapfenmarsch) kiváltságai értelmében nem a várost, hanem a községi uradalomnak mindenkorai tulajdonosát illette. E jogot az uradalomnak adományozták. E jognak engedélye elsősorban 1560-ban megszűnt, azt Miksa római császár és névleg magyar király Jurisits Miklósnak továbbra meghosszabbította, míg Ernő Austria főhercege az italmérségi jogot különös okoknál fogva (az okok nincsenek körülírva) meg nem szüntette. Mig azonban ezen italmérségi jog megszűnt és a városnak ezen sérelmét orvosolták, a város sokat panaszkolt és kérvényezett.

Egyik kérvényében élénk színekben ecseteli a város polgárságának szegénységét és nyomorát. Oly annyira elszegényedett akkori időben polgárságunk, hogy a város házainak egy harmadrésze üresen (öde) állott. Tulajdonosai elhálván, nem találkoztak senki, ki azokat megvásárolni és e városnak polgára kivánt volna lenni, sőt az itt letelepedett polgárok is elkiváncoktak boldogabb táj felé. A felső hatalom tehát ne tulajdonítsa a város engedtelenségének vagy makacsságának, hanem mostoha viszonyainak, hogy az italmérségi jog ellen foglalt határozott állást. Az italmérségi jog a polgárságnak érdekét sérti és máris megállapítható, hogy ennek következtében a polgárság borát sem Ausztriában sem Magyarországon nem értékesítheti.

Hogy miért nem értékesítheti? Azt a város elég plastikusan írja meg sérelmeit felsoroló kérvényében. Ha adózni kell, mondja a magistratus, akkor Ausztria nem ismer kíméletet, sem jogot, hanem a várost mindennemű adóval megrójjá, de ha a város azon jogokat kívánja gyakorolni, melyeket egyéb ausztriai városok élveznek, akkor Ausztria erről már mit sem akar tudni, amint hogy a községi bort sem engedi be, mivel magyar bor. Magyarország pedig azon okból nem engedi a községi bornak értékesítését, mivel a város a magyar rendekkel nem érez együtt (Khain mit layden tragen) vagyis más szóval, nem tartozik a magyar jurisdicció alá, és az adókat nem Magyarországnak, hanem Ausztriának fizeti. Köszeg város tehát kívánságait nem érvényesítheti és azon dilemma elé jutott, hogy borát sem itt, sem ott nem értékesítheti. Igazán vetheti fel a magistratus azon kérdést, igazságos és méltányos e ily viszonyok közt italmérségi adót fizetni?

Ennek dacára a város az italmérségi adó terhet még elviselhetőnek találná, ha nem volna köteles a bort az ausztriai kis mértékkel kimérni, hanem a magyar itczével mérhetné ki. Senki nem iszik az ausztriai mértékkel. Inkább eljárnak az emberek Batthány, Nádasdy uradalmakhoz tartozó helyiségekbe, hol a magyar itczével mérik ki a bort. Irja a magistratus. Miből fizesse a város az italmérségi adót?

Két ut áll nyitva. Vagy adósságot csinálni, vagy pedig a szőlőbirtokra pótlékok (Aushlay) kivetni. A város utóbbi eszközöz nyult, mely azonban nem bizonyult célhoz vezetőnek, mivel számosan szőlőhegyeiket nem művelték (öde gelassen). Közel volt a török határ, és a községi félték az ősi ellenség támadásától. A török veszélytől való félelemből a földeket is csak imel-ámal művelték.

De a város érveket is sorolt fel az italmérségi adó ellen. az őrség létszámának szaporításából származó közöltségeknek növekedését. A város akkori veszedelmes időben állandóan 35 embert tartott őrségben. Mivel a város tartott egy a törököknek, mint egyébként kalandoroknak támadásától, gyújtogatásától és rablásaitól, az őrségnek létszámát kétszeresére emelte fel, melynek zsoldját kizárólag a város fizette, növesztven ennek kiadásait.

Máskor is panaszkodtak mindig a súlyos közterhek ellen. E panasz mindig ily általános szokássá vált. De azon időben a polgárságnak felajánlása a sok közteher ellen indokolt lehetett, mivel a felső hatóságnak könyörületességére apelált. Igazságot nem remélhetett a város, tehát a szánalmat, a könyörületességet kívánta felbreszteni.

Figyelemre méltó érveléssel felhozta még a város az italmérségi adó ellen még azon körülményt is hogy ámbár Ausztriának rójjá le összes adóját, megis, mivel földjei Magyarországra fekszenek, Vasvármegyének felhívására a törökök ellen védelemben hathatósan részt vesz. Így Köszeg város Rába partjának védelmére 50 puskás katonát (Büchsen schützen) küldött. Ezek utóbb Marczal felé küldetvén, ott a tatárok hirtelen rájuk csaptak, egy részét lekasabolták, egyrészt pedig állati (vichizehe) fogságra vetették. S Ausztria? Ausztria ilyenmű kiadások elől is, bár a védelmi harcok nem tisztán a város, hanem az egész (ganze) haza érdekében vívatnak, biztosítva van és ily terheket nem visel, nem úgy mint a tulajdonoson sanyargatott Köszeg, mely a Kanizsa előtt álló huszároknak portyázását is kénytelen elszünetelni, kik lovaik számára takarmányt hárásolnak.

E sorscsapások közt szomorúan állapítja meg a városi magistratus, hogy kiváltságait nem respektálják, önkény és erőszak uralkodik, mint amikor a törvényes rend felbomlik. Súlyosbitja a helyzetet és növeli az elégedetlenséget a gyakori tűzvész, jégeső és rossz termés, oly nagy volt akkori a szegénység, nyomor, bizonytalanság, hogy a város az italmérségi adónak megfizetésére mellyel hátralékban maradt, még kölcsönt sem szerezhetett. Ily mostoha viszonyok közt a város más egyebet nem tehetett, mint a hátralékban lefizetésére idő halasztékot kérni.

Mint fentebb már említettem a várost e súlyos adó alól, miről a magyaróvári harmincados hivatalnak hűségesen leszámolt, Ernő főherceg szabadította meg, de a hátralékot a város pontosan megfizette, ha még oly súlyos, és igazságtalan volt.

A—j.

Hirdetmények.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. miniszterium a 2705/923 M. E. számú rendelettel az idén is elrendelte a mezőgazdasági termelés statisztikai felvételét. Ez a felvétel az idén az eddigi eljárástól eltérően olyképp történik, hogy a polgármesteri hivatal igazolt megbízottja a termelőket lakásukon f. évi május hó 1—10-ike között felkeresi, amikor is a termelők az által-

lódessel varjuk a „Madame X”-et. Thuray „Gregory”-ja mintha valamely illusztrált angol lapból lett volna ki. Siker dolgában a „Francia negyves” gourmand izelítő sem utolsó. Az Ivanovics testvérpárt itt láttuk és tapsoltuk először nekik megfelelő szerepben, ugyisintén a naivát Tihanyi Pirit is. A legbűbajosabb nagymama — egy meglevencedett Biedermeier-festmény — letunt kedves idők visszatérő emléke Deákné Jolán ugy játékból, mint öltözékben. Ha szépségversenyt rendeznének, neki adnánk habozás nélkül az első díjat. Bárdossy száraz humoru, de amellet aranyos derüt hozó nagyapója, Thuray kitűnően karikírozott nagykepu jogferfija. Noszlopy és Várady fiatal riválisai most is megtalálták az utat a megértokhoz. A „Satan maszkja” c. jelenet előzte meg a csak két felvonásos „Francia negyves”, mely Thuraynak a sokoldalúságát újra eleven színekkel bizonyította.

Az operett-műsört két — mindegyike világsikert kiprovokált — reprimélenkítette. A „Sztambul rózsája” és a „Gül Baba” s hogy érdeklődésünket meg inkább fokozzák, vendéggel Donáth Ilona koloratur hangján gondos iskolázottság, erő, melegség érzik. Mindket szerepben elismerő tapsokkal honorálták vendégjátékát. „Gábor diak” híres trikós szerepét, primadonnák vágyai netovábbját, stílusos játékkal, magyar szóval, csengő hanggal, szép ruhakkal s trikóval elevenítette Szigethy Irén. Különben a művésznőnek egyik legkedvesebb szerepe. Pajzán elevenségű s kedvesegű „Midili” volt a másik Szigethy nővér, az Ilonka. Az urak sem akarnak siker dolgában a hölgytagoknak engedni. Valóságos nemes versengés folyik, melynek csak mi látjuk az előnyeit. Bárdossy „Mujkó” cigánya mentes a megszokott sablonról és tulzásoktól, minden ízében azonban ötletes és karakterisztikus Thuray „Gül Babája” talan a reánkmaradt hagyományoknál is többetmondó. Szabó Ernő újra haragotlatja a nézőtér minden rétegét, szédületes mókáival előcsalt kacagástól. Last not least: Gáspár Béla. Keves színészen láttunk ennyi kedveséget, mondhatnám bájt, mindamellet megnyerő férfiaságot öszpontosulni. Ha játszik, ude bakfishadunk rögtön felvonul és tüntetőleg tapsol kedvencenek.

Mielőtt a jövőheti musorig bucsuznánk, nagyon kérjük ezuton is a vezetőséget, ha lehet, a felvonások-zóket kurtítsa, nehogy sok türelmetlenebb néző színház-bajáró kedvet lohassza. A közönségnek pedig, különösen a „felsőbb” régiója legyen megértőbb és figyelmesebb!

Heti műsor:

Hétfő: „Hazudik a muzsikaszó”, operett
Kedd: „Aranyvirág”, operett.
Szerda: „Kékszakáll 8-ik felesége”, vígjáték.
Csütörtök: „Pillangó főhadnagy”, operett.
Péntek: „Eva”, operett.
Szombat: „Névtelen asszony”, dráma.
Vasárnap: D. u. „Kékmazur”, operett.
Este „Eva”, operett

Nyiltér*)

A könyvnyomdát,

mely egy ideig ifj. Rónai Frigyes és Pandur Béla társaság borletében és tulajdonában volt, május elsejétől kezdve ismét tulajdonomba visszaveszem.

Midő ezt a n. é. közönség szives tudomására adom, tisztelettel kérem, hogy engem a múltban tanusított jóindulatu támogatásával a jövőben is megtisztelni kegyes legyen: ígérem, hogy mindent elfogok követni a reám bízott megrendelések pontos, leikiismeretes és lehető legelőnyösebb teljesítésére.

Kiváló tisztelettel id. Rónai Frigyes.

Felhívás.

Figyelmeztetek mindenkit, hogy volt férjem-től Zerthofer Mihálytól közös tulajdonunkat képező lakasberendezési tárgyakat ne vegyen, mert az eladás érvénytelen.

Schiffler Karolina.

*Az e rovatban közlöttekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Meghívó

a Köszegi Hegyközségnek 1923. évi május hó 6-án, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a Városháza közgyűlési termében tartandó

rendes közgyűlésére.

Erre a közgyűlésre, mely a Hegyközség rendtartás értelmében a megjelent tagok számára tekintet nélkül határozatképes, a Hegyközség tagjait meghívom.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az 1922 évi zárszámadás előterjesztése és a választmánynak a felmentvény megadása 2. Az 1923. évi költségvetés megállapítása. 3. A hegyközségi rendtartás 26. és 27. §-ában írt bírságok felemelése. 4. Esetleges indítványok.

Bérbeadás.

Özv. Benedek Ernőné tulajdonát képező két alsó réjtét 1923. május 6-án délután 3 órakor irodámban bérbe fogom adni.

Dr. Kopfstein ügyvéd.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetnek jó anyánk, nagyanyánk, anyósunk és rokonunk

özv. Markovits Józsefné

szül. Dörner Anna

gyászos elhunyna alkalmával jöleső részvétüket kifejezésre juttatták, valamint koszoru és virág-adományokkal, nemkülönben a temetésen való nagyszámu részvétellel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ezuton monduk hálás köszönetet Köszeg, 1923. április 20

a gyászoló hátramaradtok.

Köszönetnyilvánítás.

Azon számos és jöleső meleg részvétmegnyilvánulásért, mely felejtethetetlen jó férjem, ill. apám, bátyam és sógorom

pongyelóki ROTTH LORÁND

államtitkar

eihunyna alkalmával fájdalomukat enyhíteni igyekezett, ezuton mond hálás köszönetet Köszeg, 1923. április 26.

a gyászoló család.

Üzletmegnyitás.

Amidőn, úgy az összes jóbarátaimtól és ismerősöimnek, mint az egész n. é. közönségnek a sörcsarnoki működéseim alatti jóindulatu támogatásukért hálás köszönetet mondok, egyben van szerencsém a n. é. közönségnek szives tudomására hozni, hogy a Sörgyár előtti parkban (a külső vám mellett)

sörödét

nyitottam, ahol a legjobb köszegi sörök direkt a pincéből kerülnek kimerésre. Raktáron tartok még elsőrendű balatonai fajborokat is.

Minél számosabb látogatás kér tisztelettel

Baldauf Károly vendéglős.

Lucernás és gyümölcsöseladás.

A 7218—a hrszámu lucernás és gyümölcsös a Rostauscher-dűlőben 608 négyszögöl ki terjedésben f. évi április hó 29-én, d. u. 3 órakor irodámban önkéntes árverésen el lesz adva. — Az árverési feltételek irodámban megtudhatók. Dr. Szovják Hugó ügyvéd.

Bérbeadás.

A Rabel testvérek tulajdonát képező 421 öles Günsch gyümölcsöst 1923. április 29-én d. e. 11 órakor irodámban nyilvános árlejtésen haszonbérbe adom

Dr. Kopfstein ügyvéd.

Földszintes ház

kerttel eladó. Bővebbet Dr. Szovják Hugó ügyvédnél.

HÁZELADÁS!

Közhírré teszem, hogy a Király ut 51/d. számu F E L H A Z a hozzátartozó gazdasági épületekkel, f. évi május hó 6-án délelőtt 11 órakor, irodámban megtartandó önkéntes árverésen el fog adatni. A lakás azonnal elfoglalható. Dr. Schneller ügyvéd.

Hirdetmény.

Köszegen, nagyforgalmu házban egy üzlethelyiségnek és egy egyszobás lakásnak alkalmas helyiség kiadó oly formán, hogy a bérlő a helyiséget saját költségén átalakítja. — Az átalakítási költségek arányában a bérlő meghatározott időig nem fizet házbért. — Cim a kiadóhivatalban.

Munkások és munkásnők felvételnek a Sörgyárban

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a Transdanubia Egyesült Gözmalmok R. T. Kőrmendi Gözmalma **lisztlerakatát** átvettem, és azon kellemes helyzetben vagyok hogy minden minőségű lisztet gyári árban szállíthatok. Unger József fűszer-, anyag- és festékkereskedése, Köszeg.

ELÁRUSÍTÓ KISASSZONY!

Jó fizetéssel felvételik e lap üzletében.

MAGYAR-OLASZ BANK R.T.

elfogad kamatozásra pénztárjegy ellenében legalább 6 hónapra kötött

betéteket buzaértékben

és mezőgazdasági célokra ugyancsak

buzaértékben nyújt hiteleket.

Részletes felvilágosítások nyerhetők a bank szombathelyi fiókjánál: Szombathely, Széll Kálmán-utca 1. sz.

ZSOLDOS TANINTÉZET

a legjobban készít elő magánvizsgákra.

ÖSSZEFOGLALÓ TANKÖNYV

a középiskola négy alsó osztályának tananyaga két kötetben. Megrendelhető Budapest, VII. kerület Dohány-utca 34 szám.

MÉSZ

kiviteli engedéllyel

minden mennyiségben KAPHATÓ

FRANKL LAJOS építési és tüzelőanyag kereskedőnél KÖSZEG.

A Kőbányai Polgári Sörfőző páratlan különlegességű

Szt. István Porter Söre

Köszegen is forgalomba került.

Főlerakat: **Róth Testvéreknél** Köszegen.

Telefonszám 18.

Nyomatott Rónai Frigyes könyvnyomdájában Köszegen.